

DISCRIMINATIE

De Belgische Grondwet is er duidelijk over: alle Belgen zijn gelijk voor de wet, de gelijkheid van vrouwen en mannen is gewaarborgd en discriminatie is verboden. De realiteit is echter anders en biedt verschillende voorbeelden van ongelijkheid. Hoewel discriminatie niet mag, komt het toch voor.

Wettelijke basis

De bestrijding van discriminatie is in België gebaseerd op drie wetten. Samen vormen deze drie wetten een juridische basis voor de bestrijding van discriminatie.

Wet	Datum	Verbiedt discriminatie op grond van ...
Wet tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden	30 juli 1981	<ul style="list-style-type: none">• nationaliteit• een zogenaamd ras• huidskleur• afkomst• nationale of etnische afstemming
Wet ter bestrijding van discriminatie tussen mannen en vrouwen	10 mei 2007	<ul style="list-style-type: none">• geslacht
Algemene wet ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie	10 mei 2007	<ul style="list-style-type: none">• leeftijd• seksuele geaardheid• burgerlijke staat• geboorte• vermogen• geloof of levensbeschouwing• politieke overtuiging• taal• huidige of toekomstige gezondheidstoestand• een handicap• een fysieke of genetische eigenschap• sociale afkomst

Opdracht: discriminatie op grond van ...

Bovenstaand schema toont het al aan: er zijn verschillende kenmerken, ook wel eens discriminatiegronden genoemd, op basis waarvan personen ongelijk behandeld kunnen worden. Voor deze opdracht krijgen de leerlingen een blad met vijf verhalen. Elk verhaal gaat over een persoon die geconfronteerd wordt met discriminatie. Op de rechterkant van het blad staan vijf mogelijke kenmerken waarvoor mensen te maken kunnen krijgen met discriminatie. Het is de bedoeling dat de leerlingen elk verhaal verbinden met een kenmerk waarvoor die persoon ongelijk behandeld wordt.

Farah: geloof/levensbeschouwing
Simon: handicap
Marcel: leeftijd
Marc: seksuele geaardheid
Yuhan: ras

Tolerantietest

Bulgarije, Spanje, Portugal en Nederland hebben samen een tolerantietest ontwikkeld. Voor de uitvoering van dit project konden ze rekenen op de steun van het Europese Youth in Action Program. De test heeft als doel om jongeren hun positie ten opzichte van tolerantie te laten onderzoeken en discussie te stimuleren. De jongeren krijgen 15 dilemma's voorgeschoteld en worden uitgedaagd een keuze te maken. Na het voltooien van de test, krijgen de deelnemers een certificaat met hun behaalde score, wat afgedrukt of gemaïld kan worden.

De tolerantietest richt zich tot jongeren vanaf 15 jaar. Via <http://tolerantietest.eu/> kunt u de leerlingen de test laten uitvoeren. Op deze website staat ook een handleiding voor de uitvoering van de test.

Nuttige adressen en links over discriminatie en racisme

Informatie over discriminatie, wetgeving en rechtspraak:

Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding
Koningsstraat 138

100 Brussel

Tel +32(2)2 212 30 00 – Fax: +32(0)2 212 30 30 – Gratis groen nummer: 0800 12 800

www.diversiteit.be

Informatie over non-discriminatie en diversiteit op het werk:

Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

<http://www.werk.belgie.be/home.aspx>

Informatie over discriminatie en personen met een handicap:

Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid

http://www.handicap.fgov.be/nl/fundamentele_rechten/non_discrimination.htm

Een overzicht van de Meldpunten Discriminatie in Vlaanderen:

<http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=50&titel=Links>

RACISME

Wanneer mensen ongelijk behandeld worden op basis van ras, huidskleur, afstamming of oorsprong, is er sprake van racisme. Racisme is dus een meer specifieke vorm van discriminatie. Ter aanvulling kunnen bij enkele artikelen de bijhorende filmfragmenten getoond worden.

Een uitvoerige beschrijving van de opdrachten staat in het lesmateriaal voor de leerlingen.

Opdracht 1: straf voor racisme in rusthuis¹

In mei 2009 verschenen twee oudere vrouwen uit De Haan voor de rechter voor racisme. Het slachtoffer, een Rwandese vrouw, diende op aanraden van haar baas een klacht in bij de politie. Naast aangifte doen bij de politie zijn er nog andere mogelijkheden om discriminatie te melden. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding biedt daartoe twee manieren aan:

- Contact opnemen met een meldpunt voor discriminatie. In Vlaanderen zijn er 13, verspreid over de grotere steden in Vlaanderen. Al wie een klacht heeft rond discriminatie kan hier terecht. Contactgegevens vindt u hier: <http://www.diversiteit.be/?action=onderdeel&onderdeel=50&titel=Links>. De meeste meldpunten hebben een online klachtenformulier, gelijkaardig aan het klachtenformulier uit de opdracht.
- Rechtstreeks bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding. Het online klachtenformulier vindt u hier: <http://www.diversiteit.be/?action=klachtenformulier&melden=1>.

Op de website van De Redactie kunt u aansluitend bij dit artikel een fragment laten bekijken uit het journal van 19 mei 2009: <http://www.deredactie.be/permalink/1.531423> (04-01-2011).

De leerlingen krijgen de opdracht om bij een situatie van racisme op hun werkplek, actie te ondernemen. (Ze kiezen zelf een willekeurige werkplek). Ze dienen klacht in bij een meldpunt voor discriminatie, en vullen daarvoor een klachtenformulier in. Het klachtenformulier is opgenomen in het lesmateriaal voor de leerlingen.

Opdracht 2: racisme bij werkgevers²

Volt, een discussieprogramma op één, ging in september 2010 undercover in een aantal uitzendkantoren om reacties te ontlokken op de vraag of het mogelijk is enkel blanke werknemers te zoeken voor een bepaalde job.

Op de website van De Redactie kunt u het fragment laten bekijken uit de uitzending van Volt van 15 september 2010: <http://www.deredactie.be/permalink/1.864255> (04-01-2011).

De leerlingen krijgen de opdracht om zelf een vacature uit te werken voor vrachtwagenchauffeur. Ze kunnen dat schriftelijk doen, maar u kunt er ook enkel mondeling met hen over brainstormen. Door stil te staan bij enkele vragen, kunnen bepaalde

¹ Het artikel 'Straf voor racisme in rusthuis' kunt u online raadplegen via <http://www.wablieft.be/krant/archief/2005-05-27/2010-11-10/0/0/racisme> (04-01-2011).

² Het artikel 'Racisme bij werkgevers' kunt u online raadplegen via <http://www.wablieft.be/krant/archief/2005-05-27/2010-11-10/0/0/racisme> (04-01-2011).

opvattingen van de leerlingen op de helling geplaatst worden. Een vrachtwagenchauffeur moet immers niet per se een man met bierbuik en tatoeages zijn!

Opdracht 3: Wils noemde me een “vuile neger”³

Misschien werden sommige leerlingen zelf al eens geconfronteerd met racisme. Of kennen ze iemand die met racisme te maken kreeg. Laat leerlingen vertellen over hun gevoelens en ervaringen of over de verhalen die ze horen van anderen. Eventueel kunnen enkele fragmenten vertoond worden uit De school van Lukaku, een documentairereeks die in 2009 en 2010 te zien was op één.

De reeks gaat over jongeren die opgroeien in de probleemwijken van een grootstad. Ze praten open en eerlijk over vriendschap, liefde, seksualiteit, geloof en religie, veiligheid en criminaliteit en hun toekomst. De jongeren geven ook inzage in hun familiale leven en in hun doen en laten in Brussel.

Opdracht 4: rapnummer tegen racisme in Brusselse voetbalclubs⁴

Ook op jouw school zal wel eens discriminatie en racisme voorkomen. Een school is tenslotte een “minisamenleving” met dezelfde problemen als de gewone samenleving. Laat de leerlingen op zoek gaan naar mogelijkheden om een actie op te zetten tegen racisme en wordt zo een school zonder racisme. Bekijk in dit verband zeker eens de website <http://www.schoolzonderracisme.be!>

³ Het artikel ‘Wils noemde me een “vuile neger” kunt u online raadplegen op <http://www.voetbalkrant.com/nl/nieuws/lees/2009-03-02/maazou-wils-noemde-me-een-vuile-neger> (04-01-2011).

⁴ Het artikel ‘Rapnummer tegen racisme in Brusselse voetbalclubs’ kunt u online raadplegen via http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=DMF19032009_054 (04-01-2011).

Buso: ontwikkelingsdoelen

Burgerzin

1 De eigen leefkring

- 1 De leerling maakt op een sociaal-aanvaardbare wijze gebruik van de middelen die er bestaan om vragen, problemen, ideeën of meningen kenbaar te maken.
- 8 De leerling gaat op een verdraagzame manier om met verschillen in sekse, huidskleur, etniciteit, geaardheid, overtuiging en levensbeschouwing.
- 10 De leerling weet waar hij terecht kan bij problemen in eigen leefkring.

2 Media

- 11 De leerling kent verschillende vormen en maatschappelijke contexten van media.
- 14 De leerling kan een kritische houding aannemen ten aanzien van allerlei vormen van berichtgeving.

4 Democratische vormen van bestuur

5 Actief burgerschap en besluitvorming

- 39 De leerling spant zich in om de belangstelling, de standpunten en de argumenten van anderen te respecteren.

6 Mensen- en kinderrechten

- 41 De leerling herkent schendingen van kinder- en mensenrechten, veroordelen en discriminerend optreden bij zichzelf, bij anderen en in de media.
- 42 De leerling brengt respect op voor de kinder- en mensenrechten.
- 43 De leerling is bereid zich actief en opbouwend in te zetten voor de eigen rechten en die van anderen overeenkomstig de principes van de mensenrechten.
- 44 De leerling kent de voor hem relevante aspecten van de sociale wetgeving en het arbeidsrecht.

7 Maatschappelijk bewustzijn

- 46 De leerling ziet het belang van maatschappelijk relevante formulieren en procedures.
- 47 De leerling gaat adequaat om met maatschappelijk relevante formulieren.

8 Maatschappelijke dienstverlening

- 49 De leerling zet zijn eigen wensen of behoeften om in hulp- en informatievragen.
- 50 De leerling kent en respecteert maatschappelijke diensten.
- 51 De leerling durft een beroep doen op maatschappelijke diensten en durft zich zo nodig weerbaar opstellen.
- 52 De leerling is vertrouwd met hulplijnen en lagedrempelvoorzieningen in zijn buurt.

Taalvaardigheid

1 Waarnemen en luisteren

Interactie met anderen

25 De leerling toont empathie.

Attitudes

33 De leerling leeft luisterconventies na.

2 Uitdrukken en spreken

Zich mondeling duidelijk uitdrukken

41 De leerling gebruikt woordenschat over maatschappelijke thema's in een zinvol verband.

Meningen en gevoelens uiten

54 De leerling gaat een dialoog met anderen aan.

57 De leerling uit zijn meningen en argumenteert gepast.

3 Lezen

Informatie achterhalen

70 De leerling achterhaalt informatie in voor hem bestemde tekstsoorten.

71 De leerling zoekt en ordent informatie op overzichtelijke wijze in voor hem bestemde tekstsoorten.

De essentie achterhalen

76 De leerling onderscheidt hoofd- en bijzaken in een tekst.

77 De leerling begrijpt een vragenlijst.

4 Schrijven

Schriftelijke informatie aanvragen en meedelen

92 De leerling vult een voor hem bestemd formulier in.

Sociaal-emotionele educatie

2 Sociale cognitie

28 De leerling houdt rekening met de gedachten, wensen of gevoelens van een ander.

3 Sociale vaardigheden en competentie

Relatievormen

35 De leerling komt uit voor zijn mening en eist respect op voor zijn lichamelijke ontwikkeling en seksuele geaardheid.

Zorg dragen voor relaties

56 De leerling herkent het belang van afspraken, regels, gelijkwaardigheid en het maken van keuzes binnen een relatie.

59 De leerling accepteert verschillen en hecht belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie.

Constructief participeren aan werking van sociale groepen

63 De leerling past omgangsvormen, leefregels en afspraken toe die van belang zijn voor het samenleven in een groep.

Dbso: Eindtermen PAV

2e graad bso

1 Functionele taalvaardigheid

- 1 De leerlingen kunnen informatief luisteren en lezen.
- 2 De leerlingen kunnen luisteren in interactie met anderen.
- 5 De leerlingen kunnen hun eigen mening en gevoelens uiten.

3 Functionele informatieverwerving en –verwerking

- 17 De leerlingen kunnen onder begeleiding relevante en voor hen toegankelijke informatie in herkenbare concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken.
- 18 De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend voor hen bestemd tekstmateriaal en voor hen bestemde formulieren begrijpen en gebruiken.
- 19 De leerlingen kunnen onder begeleiding gebruik maken van informatie- en communicatietechnologie.

4 Organisatiebekwaamheid

- 21 De leerlingen kunnen individuele opdrachten van beperkte omvang onder begeleiding organiseren, uitvoeren en evalueren.
- 26 De leerlingen kunnen een beroep doen op diensten of instellingen waar ze met eventuele vragen, klachten of meldingen terecht kunnen.

5 Tijd- en ruimtebewustzijn

- 27 De leerlingen kennen de grote lijnen van maatschappelijke structuren en mechanismen die hun leven beheersen of beïnvloeden.

3e graad bso (1e en 2e leerjaar)

1 Functionele taalvaardigheid

- 1 De leerlingen kunnen uit mondelinge en schriftelijke informatie de essentie halen.
- 2 De leerlingen kunnen over die informatie reflecteren en ze evalueren.
- 6 De leerlingen kunnen zich mondeling duidelijk uiten.

3 Functionele informatieverwerving en –verwerking

- 11 De leerlingen kunnen relevante informatie in concrete situaties vinden, selecteren en gebruiken.
- 12 De leerlingen kunnen informatie uit uiteenlopend tekstmateriaal begrijpen en gebruiken.
- 13* De leerlingen kunnen spontaan gebruik maken van voor hen relevante informatie- en communicatietechnologie (ICT).

6 Maatschappelijk en ethisch bewustzijn, weerbaarheid en verantwoordelijkheid

- 21 De leerlingen kennen in hun eigen regio de dienstverlening van de belangrijkste maatschappelijke instellingen en kunnen er gebruik van maken.
- 22 De leerlingen zien het belang in van maatschappelijk relevante formulieren en procedures.
- 23 De leerlingen kunnen maatschappelijk relevante formulieren lezen, invullen en controleren.
- 25 De leerlingen kennen de voor hen relevante aspecten van de sociale wetgeving en het arbeidsrecht.

3e graad bso (3e leerjaar)

1 Functionele tekstgeletterdheid

- 1 De leerlingen kunnen uit diverse tekstsoorten relevante informatie selecteren.
- 4 De leerlingen kunnen maatschappelijk relevante tekstinformatie praktisch aanwenden.
- 6* De leerlingen kunnen over maatschappelijk relevante tekstinformatie een eigen standpunt innemen, rekening houdend met ethische principes.

4 Problemen oplossen

- 19 De leerlingen kunnen zelfstandig de essentie van een probleem vatten en omschrijven.

5 Werken in teamverband

- 32* De leerlingen kunnen empathie, loyaliteit en wederzijds respect tonen.